

Meditatief moment 15 juni 2021

Van harte welkom bij dit meditatieve moment van de Protestantse Gemeente Den Haag Zuidwest vanuit de Bosbeskapel. Fijn dat u weer meeluistert. Mijn naam is Sarie Talsma, ik ben lid van de Abdijkerk in Den Haag-Loosduinen.

De Gemeentekaars wordt nu aangestoken aan de Paaskaars als teken van verbondenheid met Christus en met elkaar.

Daarbij luisteren we naar een lied van Taizé, Padre Nuestro

Uit de Bijbel lees ik u voor uit 1 Koningen 19 : 9 tot 13

Toen richtte de Heer zich tot hem met de woorden: 'Elia, wat doe je hier?' Elia antwoordde: 'Ik heb me met volle overgave ingezet voor de Heer, de God van de hemelse machten, maar de Israëlieten hebben uw verbond met hen naast zich neergelegd, uw altaren verwoest en uw profeten gedood. Ik ben als enige overgebleven, en nu hebben ze het ook op mijn leven voorzien.' 'Kom naar buiten', zei de Heer, 'en treed hier op de berg voor mij aan'. En daar kwam de Heer voorbij. Er ging een grote, krachtige windvlaag, voor de Heer uit, die de bergen spleet en de rotsen aan stukken sloeg, maar de Heer bevond zich niet in die windvlaag. Na de windvlaag kwam er een aardbeving, maar de Heer bevond zich niet in de aardbeving. Na de aardbeving was er vuur, maar de Heer bevond zich niet in dat vuur. Na het vuur klonk het gefluister van een zachte bries. Toen Elia dat hoorde, sloeg hij zijn mantel voor zijn gezicht. Hij kwam naar buiten en ging in de opening van de grot staan, en daar klonk een stem die tot hem sprak: 'Elia, wat doe je hier?'

Het thema voor dit meditatieve moment is: "Stilte en zwijgen".

Als een kerkdienst begint wordt er vaak aan de gemeente gevraagd: "Laten we een moment stil zijn voor God".

Tot de geestelijke oefeningen waarvan men in de christelijke kerk vanouds gebruik maakte, hoort ook de stilte. Stilte houdt in dat je stopt met ' bezig zijn', dat je zwijgt, dat je de eenzaamheid zoekt. Voor die eenzaamheid kun je naar een aparte plaats gaan, een klooster of een kerk, de natuur in, of naar een speciale ruimte in je huis. Zo'n omgeving werkt bevorderlijk, maar waar het in wezen om gaat is de keuze om zelf stil te worden.

Een aantal jaren geleden was ik in de Onze Lieve Vrouwe Abdij, een stilteklooster in Oosterhout. Door vrienden werd ik hierop geattendeerd en deed mij besluiten er heen te gaan. Van donderdag tot zondag was ik daar.

Stil zijn. Alleen iets zeggen tijdens het koffie of theedrinken en een paar woorden bij de afwas. Op tijd de gebedstijden bijwonen, stil zijn in de kapel en luisteren naar de liturgie en de zuivere zang van de nonnen. Daarna weer stilte. Ik deed een ontdekking die ik niet voor mogelijk had gehouden. Er zijn verschillende stiltes. Stil zijn omdat je geen woorden zegt maar wel alert blijft om te zien wat een ander, bijvoorbeeld tijdens de maaltijd, nodig heeft. Stil zijn om alleen te luisteren. Stilte in je hoofd waar de gedachten stroom op de achtergrond raakt en de stilte waarin God spreekt en waar diepe vrede ontstaat. Het laatste was als een moment van verwondering.

Tussen de gebedstijden door zat ik op mijn kamer en schreef alle gedachten en gevoelens op. Ook mocht ik in de tuin bezig zijn om iets te doen te hebben. Na anderhalve dag hield ik de stilte niet meer uit en glipte ik door de poort naar buiten voor een wandeling. Het lawaai van de wereld viel als een blok op mij neer. In het centrum van Oosterhout zaten mensen gezellig op terrasjes, het deed mij niets. Ik was in de war door de ontdekking van het lawaai en was blij weer door de poort te stappen van het klooster, een verademing. Pas toen ontdekte ik de zegen van de stilte.

Overal bereikt ons het lawaai en overal dringen beelden bij ons binnen. Tegen deze vloed van woorden en beelden stelt Benedictus het geneesmiddel van zwijgen. In de stilte kan de mens tot zichzelf komen, kan hij zich bevrijden van het rumoer van zijn gedachten, en doorstoten naar de plaats waar God zelf in hem woont, naar de plaats waar de problemen en zorgen van alle dag geen toegang hebben. Vanuit deze plaats van het zuivere zwijgen kan de mens heel worden. Daar komt hij in contact met zijn ware kern, met het beeld dat God zich van hem heeft gemaakt.

Anselm Grün schrijft: 'De stilte dwingt mij om te zwijgen. Allereerst van buiten: ik praat niet hardop, ik doe er het zwijgen toe. Maar vervolgens ook van binnen, want ik probeer niets toe te voegen aan die maalstroom van gedachten die er al is. Ook als we denken, spreken we! En ik steek in mijn gedachten vaak hele monologen af of kom dan tot allerlei plannen en projecten die ik zou willen uitvoeren. Pas als ik me daarvan losmaak, zwijg ik echt en ontstaat de ruimte om in Gods tegenwoordigheid te vertoeven en zijn stem te horen. Dit laatste betekent niet dat ik op speciale boodschappen wacht. Ik vertrouw er heel eenvoudig op dat Hij me door zijn Woord zal aanspreken. Deze stilte-oefening heeft zo haar geheel eigen waarde, maar dient er vervolgens ook voor om God beter te verstaan in zijn Heilige Schrift'.

Wat die voortdurende gedachtestroom betreft, zegt Anselm Grün, heb ik geleerd dat ik me daar niet tegen moet verzetten én dat ik me er niet door mee moet laten nemen. Daarom probeer ik steeds zachtjes terug te gaan naar een kort Bijbelwoord dat ik in mijn hart heb. Bijvoorbeeld Psalm 16, vers 2: 'Ik zeg tot de HEER: U bent mijn Heer, mijn geluk, niemand gaat u te boven.' Of eenvoudig de naam 'Jezus', want in Hem is alles wat ik nodig heb, ook de rust en de stilte. Voor een echte ontmoeting met God is het zwijgend bidden nodig als de plaats waar we ons onbeschermd aan God geven.

Dietrich Bonhoeffer heeft daarover in zijn boekje 'Leven met elkander' ('Gemeinsames Leben') het volgende geschreven: 'Wij zwijgen alleen ter wille van het Woord en dus niet om aan het Woord te weinig eer te bewijzen, maar om het op de juiste manier te eren en in ons op te nemen. Zwijgen is tenslotte niets anders dan wachten op het Woord van God om door Gods Woord gezegend terug te keren. (...) Het zwijgen voor het Woord leidt tot het juiste luisteren naar en daarmee ook tot het juiste spreken van het Woord van God op het juiste ogenblik.

In de Bijbelvertaling van 1951 staat in Psalm 65: 'U komt stilheid toe, een lofzang, o God in Sion; U worde gelofte betaald. Hoorder van het gebed, tot U komt al wat leeft'. Zo kan de stilte een lofzang zijn voor God.

We luisteren naar: 'Stilte over alle landen' uitgevoerd op het orgel door Klaas Jan Mulder.

Ik lees u een gebed voor uit het gebedenboek 'Help ons U te vinden' van de PKN:

Vader in de Hemel, alleen bij U komen we tot rust. U komt niet voorbij in een krachtige windvlaag. U zoekt geen contact met mensen door en aardbeving of vuur. U maakt geen gebruik van kracht of geweld. U komt naar ons toe in de fluistering van een zachte bries. U zoekt contact door Jezus Christus die zijn stem niet op de pleinen verhief. U zelf maakt verbinding en daalt tot ons af door de heilige Geest. Daarom smeken wij U Vader: maak ons eenvoudig, stil in het gebed, afgezonderd in uw vrede. Waar wij ook gaan of bezig zijn, geef ons opmerkelijke harten, om uw zachte stem te verstaan. Schenk ons ogen die Jezus Christus zien en maak ons ontvankelijk voor de bewegingen van uw Geest. Amen.

Tot slot luisteren we naar: 'Praise the Lord, o my soul' gezongen door The Choral Arts Society of Washington.